

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ
СПРАВА «ШЕВЧУК ПРОТИ УКРАЇНИ»
(CASE OF SHEVCHUK v. UKRAINE)

(заява № 30854/09)

Стислий виклад рішення від 22 вересня 2022 року

Заявниця, перебуваючи в цивільному шлюбі з В.Г., проживала в його квартирі з 1985 року до його смерті у липні 2005 року. В.Г., як єдиний зареєстрований наймач квартири, приватизував її в 1993 році та в 2003 році склавши заповіт, заповів її своєму онуку А.Г.

Заявниця звернулася до Глибоцького районного суду Чернівецької області (далі – Глибоцький суд) з позовом до А.Г. та Глибоцької селищної ради щодо визнання її спільного проживання в квартирі, як члена сім'ї померлого В.Г., визнання її права на користування квартирою, а також визнання недійсним розпорядження про передачу квартири у власність В.Г. у 1993 році, про яку вона нібито дізналася лише після його смерті.

25 січня 2007 року Апеляційний суд Чернівецької області (далі – апеляційний суд) скасував рішення Глибоцького суду від 10 листопада 2006 року про відхилення позову заявниці та задовольнив його. Верховний Суд України відхилив касаційні скарги сторін на рішення апеляційного суду.

У грудні 2007 року Глибоцька селищна рада задовольнила вимогу заявниці про приватизацію квартири. Заявниця отримала свідоцтво про право власності на квартиру та продовжила проживати в ній.

25 грудня 2008 року Судова палата у цивільних справах Верховного Суду України (далі – ВСУ), засідаючи у закритому судовому засіданні, нібито без виклику сторін, задовольнила «скаргу А.Г. у зв'язку з винятковими обставинами», скасувала рішення апеляційного суду і ВСУ та залишила без змін рішення Глибоцького суду від 10 листопада 2006 року, мотивуючи це тим, що оскаржувані судові рішення у справі заявниці призвели до неоднакового застосування відповідного законодавства.

Заявниця отримала інформацію про ухвалу Судової палати у цивільних справах ВСУ в січні 2009 року і подала до ВСУ «скаргу у зв'язку з винятковими обставинами», стверджуючи, що вона суперечить іншим ухвалям ВСУ. ВСУ відмовив у прийнятті скарги заявниці.

У 2009-2010 роках рішеннями Глибоцького суду позовні заяви А.Г. про визнання приватизації заявницею недійсною та виселення її з квартири були задоволені. Апеляційний суд залишив без змін рішення Глибоцького суду 2009 року та частково змінив і затвердив рішення від 2010 року.

У 2011 році заявницю виселили з квартири.

До Європейського суду з прав людини (далі – Європейський суд) заявниця скаржилася за пунктом 1 статті 6 і статтею 8 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція), а також статтею 1 Першого протоколу до Конвенції, що внаслідок цивільного провадження вона була необґрунтовано позбавлена права на користування квартирою, виселена з неї та втратила право власності на неї. У березні 2018 року заявниця подала додаткові скарги за статтею 6 Конвенції, що склад Судової палати у цивільних справах ВСУ не відповідав закону; за статтею 8 Конвенції на її виселення з відповідної квартири, а також на провадження, яке до цього призвело; за статтею 1 Першого протоколу до Конвенції вона також скаржилася, що її майнові права на квартиру було порушено рішенням Судової палати у цивільних справах ВСУ від 25 грудня 2008 року.

Розглянувши скарги заявниці, Європейський суд зазначив, що серед матеріалів справи відсутні докази того, що «скарга у зв'язку з винятковими обставинами» опонента заявниці була надіслана заявниці або що їй була надана можливість прокоментувати цю скаргу. Європейський суд вважає, що заявниця була позбавлена можливості ознайомитися зі скаргою, поданою у зв'язку з винятковими обставинами іншою стороною, та прокоментувати її в межах провадження, яке мало вирішальне значення для вирішення її спору, і це суперечило принципу рівності сторін та її праву на змагальність судового процесу. З огляду на зазначене Європейський суд констатував порушення пункту 1 статті 6 Конвенції під час провадження, яке призвело до постановлення ухвали Судової палати у цивільних справах ВСУ від 25 грудня 2008 року.

Скарги заявниці за статтею 8 Конвенції та статтею 1 Першого протоколу до Конвенції були визнані неприйнятними та відхилені Європейським судом.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

1. «Оголошує прийнятними скарги заявниці за пунктом 1 статті 6 і статтею 8 Конвенції щодо провадження, яке призвело до постановлення ухвали Судовою палатою у цивільних справах Верховного Суду України від 25 грудня 2008 року, а решту скарг у заяві – неприйнятними;
2. *Постановляє*, що було порушено пункт 1 статті 6 Конвенції;
3. *Постановляє*, що немає необхідності розглядати скаргу заявниці за статтею 8 Конвенції;
4. *Постановляє*, що:
 - (a) упродовж трьох місяців держава-відповідач повинна сплатити заявниці такі суми, які мають бути конвертовані в національну валюту держави-відповідача за курсом на день здійснення платежу:
 - (i) 500 (п'ятсот) євро та додатково суму будь-якого податку, що може нараховуватися, в якості відшкодування моральної шкоди;
 - (ii) 1 000 (одна тисяча) євро та додатково суму будь-якого податку, що може нараховуватися заявниці, в якості компенсації судових та інших витрат, які мають бути сплачені безпосередньо на банківський рахунок, вказаний паном Б. Фокієм;
 - (b) із закінченням зазначеного тримісячного строку до остаточного розрахунку на зазначені суми нараховуватиметься простий відсоток (*simple interest*) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в період несплати, до якої має бути додано три відсоткові пункти;
5. *Відхиляє* решту вимог заявниці щодо справедливої сатисфакції».